

Kapitel 1

Hon påminde mig om Norges nationalsång, strofen ”furet, vær-bitt over vannet”. Hennes ansikte var verkligen kargt och väderbitet. Strängt och bestämt. Solbränt, med djupa rynkor trots att lyften kunde spåras runt de mörka, intensiva ögonen och munnen. Sjuttio plus, kanske.

Som modet föreskrev hade Vivianne Sandberg långt, mörkt hår som hängde ner över axlarna. Snyggt kanske på unga tjejer men passade inte henne, tyckte jag i alla fall. Fast det angick ju inte mig, jag hade inte någon anledning att bedöma andra människors utseende.

Fräsch vit sommarjacka, sneakers och jeans, när hon kom in i min antikaffär på Köpmangatan i Gamla stan. Vi satte oss i den långa gustavianska soffan, inte särskilt bekväm och lika osåld som vanligt, och jag är inte längre optimist. Marknaden för stora, skrymmande antikviteter har gått ner, små våningar och nya trender bidrar, art déco och 1950–1960-tal. Men det är ju praktiskt att ha någonstans att sitta när det kommer ”bättre” kunder för att diskutera seriösa objekt.

Mitt traditionella välkomnande, kaffe med pepparkakor, hade hon avböjt. Högsommarvärmen stod loj därute över gatan, men i det gamla huset från sextonhundratalet var det behagligt svalt.

– Eric Gustafson föreslog att jag skulle tala med dig. Rösten

var sträv, nästan hård, med en svag brytning. Rökte hon? Allvarligt såg Vivianne Sandberg på mig.

– Det gjorde han?

Eric Gustafson är alltså min gode vän och konkurrent som har sin antikaffär mitt emot min. Mycket excentrisk, mycket originell. Blanksvart hår som fått hjälp på traven, lite lätt lyft, ser trevlig ut och är snabb i den ofta sarkastiska repliken. Tråkar mig när han kan. Sina kunder kallar han ”klienter” och han håller ofta ”tekonseljer” med sin närmaste krets. Ungkarl och klär sig helt utan hämningar. Jag brukar kalla honom Köpmangatans svar på Oscar Wilde. Häromdagen var det storblommig hawaiiiskjorta och illröda jeans som gällde.

– Precis, och det gäller ett, ska vi säga ... delikat ärende. Känsligt. Hon tystnade, som avvaktade hon min reaktion.

– Det låter intressant.

– Jag är rädd, jag tror att nån vill mörda mig. Rösten var låg, spänd. Allvarliga, rädda ögon.

Jag satt tyst, kunde inte riktigt ta in vad hon sagt. Men hon verkade inte förvirrad, snarare samlad och beslutsam.

– Det låter dramatiskt. Varför tror du det?

– Jag vill inte gå in på det nu, vi får återkomma till det.

– Har du talat med polisen?

– Vad skulle det tjäna till? Vivianne lät missmodig. Dom lägger ner utredningen innan den ens har påbörjats. För jag har inga konkreta, handfasta bevis, bara min intuition och vad jag har hört och sett. Och polisen behöver mer än så innan dom börjar röra på sig. Fingeravtryck, dna och mycket annat.

– Precis, men vad går dina mistankar ut på?

Vivianne såg på mig, satt tyst. Som funderade hon på vad hon skulle säga, hur mycket hon kunde avslöja. Vi hade ju precis träffats.

– Min man Georg, som är borta nu, var mycket framstående.

Industriman, uppfinnare, många av hans patent genererar fortfarande stora belopp, så han lämnade efter sig en mycket rik änka. Men inte bara det, han hade också barn i ett tidigare äktenskap. Dom kom in i mitt liv ganska sent, vi gifte oss för bara några år sen, men en sak har dom gemensamt. Inga varma känslor för sin styvmor. Intränglingen, golddiggern som var ute efter deras fars pengar. Jag har gjort mitt bästa, men ingenting har hjälpt. Hon tystnade igen, såg uppgivet på mig.

– Jag förstår, sa jag, utan att egentligen göra det. Visserligen fanns de klassiska byggklossarna där med barn som hatar sin styvmor för att hon snuvat dem på arvet, men jag behövde mer fakta för att greppa situationen.

– Hur kommer det sig att du vänder dig till mig?

– Som jag sa var det Eric Gustafsons förslag. Jag är gammal vän och kund hos honom och han menade att du kanske kunde ställa upp och göra en diskret undersökning. Verka utan att synas, i bakgrunden, utan att dra in polisen. Där kan det ju dessutom finnas läckor. Visserligen tror Eric på mig, men han menar att jag kan ha misstolkat, dragit förhastade slutsatser och så vidare, och han sa också att du har erfarenhet av polisarbete, har kontakter på hög nivå och är absolut hederlig och diskret.

– Sa han verkligen det? Att jag är hederlig och diskret?

– Är du förvånad? Jag hoppas bara att han har rätt, Vivianne log, mindre strängt än i början.

– Absolut, och jag ska påminna Eric om det, tänkte jag. Det var ju vänligt av honom, fortsatte jag. Jag kan självfallet inte lova nånting mer än att jag ska titta lite närmare på din situation. Men vänta dig inga mirakel.

– Det gör jag inte heller. Men jag skulle vara väldigt tacksam om du kunde försöka hjälpa mig.

– Jag ska göra mitt bästa, men du får som sagt återkomma med lite mer fakta och bakgrund.

- Självklart, kan jag ringa dig?
- När som helst, och jag gav henne mitt kort.
- En sak bara innan jag går. Är du dyr?
- Dyr?
- Du ska väl ha nåt arvode? Som privatdetektiv, menar jag.

Jag log.

– Det får vi också återkomma till. Jag kanske misslyckas totalt. Dessutom är jag antikvitetshandlare, inte privatdeckare. Men hör gärna av dig om du kommer på nånting mer konkret än vaga misstankar.

– Vaga och vaga, snäste hon. Jag vet vad jag vet och har hört vad jag hört. Vi ses, hon nickade, reste sig och gick.

När dörren mot gatan stängdes gick jag ut på mitt lilla kontor där Cléo väntade på skrivbordet. Cléo är alltså min siamesiska väninna, thailändska kanske man ska säga för att vara pk. Vi har varit sambos i många år. Vacker, graciös och sällskaplig. Crèmefärgad kropp, svans, öron, tassar och nosparti i blått. Hon är mycket pratsam och har bidragit till lösningen av en del egendomliga mordfall som jag råkat bli indragen i. Mycket självständig och med egen vilja. Ibland undrar jag om det är hon som har människa eller jag som har katt.

Jag öppnade fönstret mot den lilla kringbyggda gården, kullerstenbelagd och med den höga kastanjen där en sparvflock brukar mingla. Jag kallar dem fågelvärldens låglönegrupp, men de verkar ha minskat i antal. Kan det bero på att hästarna blivit färre i Stockholmstrafiken? De brukade ju leverera ett smörgåsbord för hungriga sparvar.

Cléo hoppade vant ner till friheten och nosade sig fram för att kontrollera om någonting hänt inom hennes revir. Och hon behövde röra på sig. Det var inte nyttigt att bara sitta stilla inne i min affär.

Då surrade mobilen i fickan. Eric Gustafson.

– Hej, unge man, kom det muntert. Jag har nånting att visa dig.

– Trevligt, jag skulle just ringa. För jag har nånting att fråga om.

– Det låter intressant. Vad hade du på hjärtat?

– En god vän till dig. En klient. Vivianne Sandberg.

– Verkligen? Vivianne? Kom över, men det blir svartvinbärs-saft. Hemmagjord. Inte Earl Grey. Det är för varmt i dag.

En stund senare steg jag in genom den öppna dörren till hans affär mitt emot. Rymligare lokaler än mina, ofta lite bättre utbud när det gäller kvaliteten på en del av objekten. Men Eric har större finansiella muskler än jag.

– Slå dig ner. Han gjorde en välkomnade gest mot rokokofåtöljen inne på kontoret. Alltid lika trevligt att se dig.

– Tack detsamma. Du hade nånting att visa mig?

– Precis. Och nu ska du få en nöt som jag undrar om du kan knäcka.

Eric log och gick ut i affären, kom tillbaka med en tavla, en oljemålning.

– Gissa, och han höll upp den framför mig.

Jag såg på tavlan, böjde mig fram, studerade den ingående. En svart man i en elegant dräkt med en originell huvudbonad. Vita fjäderplymer och något slags ädelstenar på bandet. Spelande glada ögon och ett svagt, lite ironiskt leende inför sin omgivning. En sympatisk person. 1700-tal. Förgylld gustaviansk ram.

– Det är en kopia efter Lundberg. Originallet hänger på Gripsholm.

Förvånad såg Eric på mig.

– Hur kunde du veta det?

– Underskatta mig inte. Som du vet läste jag konstvetenskap i Uppsala innan jag började på Bukowskis. Och mannen på tavlan

hette Badin och gjorde en fantastisk karriär vid det gustavian-ska hovet.

– Det stämmer faktiskt, Eric lät imponerad.

– Fast det är lite fusk. Jag skrev en uppsats om tavlan och om Badin. Gustaf Lundberg är en av mina favoriter bland 1700-talskonstnärerna. Och det var status vid europeiska hov att ha exotiska personer i sin omgivning. Lovisa Ulrika, Gustav III:s mamma, tog sig an Badin när han var omkring tio år. Han var en västindisk slavpojke som hon "fått" i present.

– Intressant.

– Verkligen. Hon hade starka intellektuella intressen, lät bland annat bygga slottsteatern vid Drottningholm och grundade Vitterhetsakademien 1753. Som syster till Fredrik den store av Preussen umgicks hon med Voltaire och andra storheter vid hans hov, var intresserad av Rousseaus läror om barnuppfostran och ville testa sina teorier på den lille pojken.

– Funkade det?

– Badin betyder ju spelevink på franska och han fick fria tyglar utan förmaningar eller aga. Verkligen en fri uppfostran. Han kunde i princip göra och säga vad han ville, fick alla att skratta. Kungen kallade han "du skurk" och brodern, prins Fredrik, för "munsjör snus" och åt hans mer jordnära och mustiga skämt skrattade alla.

– Du menar att han var nån sorts hovnarr?

– Ja och nej, i början kanske, men han steg i graderna och blev både kammarlakej och hovsekreterare. Han gjorde också karriär utanför hovet, bland annat som frimurare, och som kronan på verket blev han stormästare i Timmermansorden. Och det kan du se på tavlan.

– Hur då?

– Tittar du närmare så ser du att han håller en schackpjäs i handen. En springare.

Det är en symbol för den orden, en av dom äldsta i Sverige.

– Då fick alltså dom där fina farbröderna i Timmermansorden en kunglig hovnarr som stormästare. Eric skrattade och ställde undan tavlan. Men hatten av för dina kunskaper. Du upphör aldrig att förvåna mig.

– Det är för att jag till skillnad från vissa andra är en blygsam människa som aldrig framhäver mig själv.

– Det har jag aldrig märkt, han skrattade igen. Men du ville fråga om Vivianne, förstod jag?

– Precis. Hon kom nyss in i min affär och sa att du hade skickat henne och jag har ingen aning om vem hon är. Fast hon verkade lite paranoid. Påstod att hon visste att nån skulle mörda henne.

– Huvet på spiken. Det är hon verkligen. Överspänd och paranoid. Inbillar sig saker. Och det kanske man gör med en så stor förmögenhet. Misstänker sin omgivning, tror att alla är ute efter ens pengar.

– Och henne skickar du till mig. Bara sådär?

– Terapi. Hon behövde prata med en lugn och sansad person som kunde ta ner henne på jorden. Du går ju hem hos äldre damer. Och dessutom har du vissa poliskontakter.

– Hoppas att du inte skickar över fler knäppa klienter till min amatörpsykologiska mottagning, i så fall måste du ringa innan så att jag hinner sätta på mig min vita rock. Jag försökte låta ironisk, men det rann som vanligt av Eric.

– Viviannes man Georg var alltså en mycket framstående industriman. Kemist. Han arbetade lite i det fördolda. ”Verka utan att synas.” Han uppfann olika metoder och processer inom den kemiska industrin, okända för dom flesta och du skulle inte ens känna igen namnen, men det handlade om viktiga komponenter i komplexa sammanhang.

– Och det gjorde honom förmögen?

– Han tog patent på dom flesta, så kulorna fortsätter att rulla in. Jag kände Georg Sandberg i många år, han var gammal kund hos mig. Bara det bästa var gott nog åt honom. Han kunde köpa en Hauptsekretär på raken eller en Roslinmålning första gången han såg den. Pengar var ju inte hans problem. Jag hade inte alltid vad han sökte, men med mina kontakter kunde jag förmedla objekt i toppklass.

Mot en liten provision, tänkte jag, men sa ingenting. Ville inte störa hans flöde.

– Jag förstod på Vivianne Sandberg att hennes mans barn i första äktenskapet var ute efter hennes pengar, sa jag i stället.

– Det kan man verkligen säga, och dom hade inga gemensamma barn. Men hon har varit likadan i alla år jag har känt henne. Hon är också en gammal kund, men inte lika storslagen med plånboken som sin man. Självt tror jag inte ett ögonblick på henne. Hon hetsar alltid upp sig och är sjukligt misstänksam.

– Ingen rök utan eld.

– Det kan hända, fast inte i det här fallet. Ska du ut på mördarjakt så får du se dig om på annat håll, Eric log. Först måste du ha ett lik, och det kan dröja.

Fast det gjorde det ju inte.

Kapitel 2

Tillbaka i min affär öppnade jag tidningarna jag tagit med mig från våningen. Svenskan och DN är nästan den enda vardagslyx jag unnar mig, men i min bransch måste man följa med i nyhetsflödet, inte minst på kultursidorna. Nya trender tas upp, gamla analyseras. Utställningar, konst och design recenseras. Jag måste veta vilka trender och moden som växer fram och kan få betydelse för min verksamhet. Det är åtminstone vad jag skyller på när de dyra prenumerationerna ska betalas.

Francine, min fru, är mer rationell än jag. Hon är alltid uppkopplad på nätet och får information långt innan den hamnar i papperstidningarna. Det ingår väl i jobbet. Som en av cheferna på Säpo måste man ligga i framkant.

Jag bläddrade genom de prasslande sidorna. Ingenting upphetsande, men jag stannade upp inför en rubrik som rörde Högsta domstolen. Några pojkar på en skola hade blockerat en korridor med en stor soffa. Läraren sa ifrån och alla försvann, utom en som vägrade. Läraren lyfte då bort honom, flyttade undan soffan och passagen var fri. Detta ingrepp i den unge mannens frihet anmäldes av föräldrarna och Barn- och elevombudet, BEO, krävde kommunen på 10 000 kronor i skadestånd. Kommunen motsatte sig yrkandet och fick rätt, både i tingsrätt och hovrätt, men BEO överklagade till HD, rikets högsta rättsvårdande instans.

Efter tre år av processande kom nu Högsta domstolens utslag. Att flytta den "ordningsstörande eleven" som hindrat framkomsten i skolan utgjorde inte en kränkande behandling och kommunen var inte skadeståndsskyldig.

Så långt har det alltså gått: Högsta domstolen måste besluta om att en lärare ska få hålla ordning i klassrummet utan att behöva bli stämd. Lärarkåren kunde pusta ut, men det kanske bara var tillfälligt. Förhoppningsvis skulle skolbyråkraterna nu få andrum att putsa på den svenska skolans gloria, som hamnat lite snett både inom OECD och på andra statistiska håll.

I den andra tidningen fanns en artikel som jag hoppade över. Den verkade inte innehålla någonting nytt. Man bara konstaterade, igen, att bidragsfusket i Sverige kostade skattebetalarna många miljarder årligen, inte minst välfärdsbrottsligheten. Totalt hade 300 miljarder hinkats ut sedan 2005. Det kunde man ha fått mycket försvar, skola och sjukvård för. Myndigheterna verkade stå handfallna, hur man nu kunde förklara det. Här förmedlades astronomiska belopp utan någon egentlig kontroll. Vem tog på sig ansvaret? Svaret på sådana frågor brukade bli politikernas standardformulering: någon annan myndighet, det var före vår tid, den förra regeringen, de ansvariga har gått i pension eller slutat.

Varianter på temat fanns också. Av tidningen framgick att en irakisk försvarsminister och general som utretts för krigsförbrytelser, under flera år som svensk medborgare fått bidrag för sig och sin sexbarnsfamilj, och att ett antal IS-krigare hade levt gott på olika bidrag från Sverige.

Mina kverulantiska tankar avbröts av mobilens surrande mot skrivbordet. Vivianne Sandberg.

– Hej, det är jag som besvarar igen, kom den raspiga rösten. Jag skulle ju ringa.

– Du stör inte, det är lugnt.

– Det är lite komplicerat, så jag tar det inte gärna på telefon. Du kanske kan komma hem till mig på en kopp te, eller kaffe om du gillar det bättre?

– Både och går också bra, jag har inga fördomar, skämtade jag.

– Skulle det passa dig i morgon, på eftermiddagen till exempel?

Jag tänkte efter, men hade ingenting inbokat.

– Det går bra. Var bor du?

– På Drottningholm, mitt emot slottet. I en villa bakom Långa raden. En bostadslänga som ligger längs med gatan när man kommer förbi brofästet. Gå upp till höger så hittar du ett stort gult hus ovanför Hertigarnas stall. Ta bussen mot Ekerö från Brommaplan, vid t-banan. Du riskerar att fastna i trafiken om du kör från stan. Tranebergsbron kan vara knepig om man har otur.

– Jag ska försöka hitta. Ovanför Hertigarnas stall, det säger mig inte så mycket?

– Oroa dig inte. Hamnar du fel kan du alltid ringa. Du har ju mitt nummer, eller hur?

– Det ser jag i mobilen. Hur dags?

– Kan vi säga vid tretiden?

– Det kan vi. Hej då, och jag knäppte av.

Långa raden, slottet och Hertigarnas stall, tänkte jag. Hamnade jag vilse kunde jag ju i värsta fall ringa, och det kändes genast tryggare.

Så återgick jag till vardagslunken, gick igenom gamla fakturor som jag sorterade i angelägenhetsgrad, lade dem som var mest brådskande överst. Fixade min rutinlunch med två kokta ägg på kokplattan på den lilla diskbänken, inlagd sill. En skiva grovt rågbröd och lättfil med müsli och ett stort glas kallt vatten.

Nu har jag i alla fall gott samvete, tänkte jag när jag satte brickan på skrivbordet. Gjorde precis som hälsoknuttarna ville. Jag tänkte också på vågen som stod i ett hörn av sovrummet. Varje morgon vägde jag mig och noterade resultatet i min fickkalender. Livremmen hade börjat spänna vid midjan och med en ung hustru måste man hålla sig i form, åtminstone försöka. Och trägen började vinna, hektona naggades i kanten.

Mina funderingar avbröts av Cléo som hoppat upp på bordet och försiktigt nosade på min anrättning. Men den lockade inte. Hon nös, hoppade ner på golvet och jamade högljutt, uppfordrande, och jag förstod signalen, tog fram det som fanns kvar i en kattmatsburk i minikylskåpet. Skedade upp på det spruckna Meissenfatet och satte ner det framför henne.

Det ska bli intressant att träffa Vivianne i morgon, tänkte jag där jag satt med mina sillar och de båda bruna äggen. Rhode island, noterade jag. Samma sorts hönor som vi haft i mitt barn-domshem i Viby prostgård i Närke. Stora, med burriga fjädrar i mörkt rödbrunt.

Men jag kom tillbaka till Vivianne. Vad ville hon berätta? Tydligt någonting så kontroversiellt att hon inte ville göra det i mobilen. Uppjagade fantasier, paranoida hotbilder? Jag tänkte på vad Eric sagt. Eller fanns det en realitet bakom?

Egentligen borde jag prata med Francine om det, men hon var i Bryssel på tjänsteresa och jag ville inte komplicera hennes liv i onödan. Hon blev alltid lite orolig när jag gav mig i väg på egen hand. ”Det man inte lägger sig i behöver man inte ta sig ur”, var hennes stående mantra. Och det kanske skulle visa sig att det inte fanns någonting konkret bakom Viviannes miss-tankar.

Nästa dag följde jag Viviannes råd, tog tunnelbanan till Brommaplan och sedan bussen ut mot Ekerö. Och det stämde

som hon sagt. Bussen stannade nära brofästet med det praktfulla stora slottet på vänster hand och den blekgula huslängan, Långa raden, upp till höger. Mitt emellan blänkte Lovisa Ulrikas teater fram i fonden bakom de mörkgröna träd-kronorna.

Bakom Långa raden fanns en klunga hus i olika storlekar. Jag stannade upp inför ett av de största och tog fram mobilen, skulle just ringa Vivianne för vägvisning när jag såg hennes huvud bakom en häck vid en av de stora villorna. Hon sken upp när jag kom.

– Välkommen, Johan, hon log. Du hittade i alla fall. Slå dig ner i trädgårdsmöbeln så ska jag hämta kaffet jag lovade, och hon försvann uppför en bred trappa till den gula villan. Mitt erbjudande om att hjälpa till hörde hon inte.

Jag lydde order, satte mig i en av de inbjudande rottingfåtöjlerna med svällande kuddar i mörkgrönt. Såg mig om i den välskötta trädgården. Framför huset prunkade stora rosenrabatter i olika färger och schatteringar på båda sidor om stentrappan som ledde upp till en altan, och mitt på den gröna och välklippta gräsmattan stod en liten robot, maskinen bakom verket. Bakom häcken höjde sig arkitekten Ralph Erskines berömda villa.

– Här kommer jag!

Jag såg upp mot huset där Vivianne seglade ner mot mig över gräsmattan med en stor, röd bricka som såg tung ut med hela attiraljen på: kaffekanna, vita koppar, sockerskål och gräddkanna. Ett par höga glas som kunde innehålla saft fanns också och mitt på tronade en silverskål på fot som nästan svämmade över av småkakor. Den kröntes av några solgula sockerkakskivor.

Jag har inte tagit mig ut till Drottningholm förgäves, tänkte jag och reste mig ur stolen för att hjälpa henne att sätta ner brickan på glasbordet mellan fåtöjlerna i gruppen.

– Du har verkligen ett fantastiskt ställe, sa jag när vi satt oss. Har du bott här länge?

– Georg, min man, köpte villan för en tio år sen och jag älskar den. Och jag bor ju mitt i Sveriges historia härute.

– Gör du? Det låter intressant.

Jag lade för mig en av sockerkaksskivorna. Sockerkaka är en del av den svenska sommaren, åtminstone för mig. Småkakor är för kaloristinna, så jag brukar hoppa dem.

– Jag ska inte föreläsa för dig, men Gustav Vasa ägde Drottningholm på sin tid. När han dog var han Sveriges rikaste man med 5 000 gårdar i bouppteckningen. Drottningholm, eller Torvesund som det hette, var en av dom. Sveriges Don Corleone. Vivianne skrattade och hällde upp kaffe i våra koppar.

– Det finns hemgjord apelsinsaft i glasen om du hellre vill ha det.

– Både och, tack, och jag undrade om det fanns personal i köksregionerna uppe i den stora villan. Vivianne verkade inte vara typen som gjorde sin egen saft eller bakade kakor.

– Johan III, Gustav Vasas son, byggde det första slottet här, fortsatte hon. Han kallade det Drottningholm för att hedra sin drottning, Katarina Jagellonica. Men det brann ner och Maria Eleonora, riksänkedrottningen som du vet, Gustav II Adolfs änka alltså, lät uppföra ett nytt, det nuvarande, som stod färdigt omkring 1700. Det är alltså den korta versionen, hon skrattade. Vill du höra den långa? Om Kina slott, Kanton och teatern? För att inte tala om Gustav III och hans hov. Georg brukade säga att kungen satte franska spetsmanschetter på den svenska vadmalstkostymen. Och Tessinarna var arkitekterna, Nicodemus den äldre och sonen, Nicodemus den yngre. Du vet naturligtvis att det var dom som ritade Stockholms slott. Ni är ju grannar. Då såg slottet härute ut ungefär som nu, men färgen var annorlunda, rött med grå lister. Hon log och serverade mig mer kaffe.

Jag såg på henne. Det sträva intryck, nästan barska, hon gjort när vi först träffats hade försvunnit. Hon verkade mycket yngre och gladare. Det märktes att slottets historia fascinerade henne, öppnade henne. Hade Eric Gustafson haft rätt när han talat om hennes paranoia? Man fick ju alltid ta honom med en nypa salt.

– Intressant, sa jag, och det vore trevligt att få höra mer, men jag har faktiskt ett kundmöte som väntar inne i stan.

Där ljög jag. Det fanns ingen kund som väntade, men jag hade inte åkt ända ut till Drottningholm för att dricka kaffe och få en historielektion. Vivianne skulle faktiskt berätta vad som låg bakom hennes rädsla för att bli mördad.

– Sorry, men jag är så fascinerad av den här omgivningen att det lätt bär i väg. Och det var jättesnällt att du ville ta dig hit, det uppskattar jag. Du verkar öppen och rejäl. Ärlig. Och Eric hade bara gott att säga om dig. Jag känner att jag kan lita på dig och att du inte för nånting vidare av det jag ska berätta för dig.

Uppfordrande såg hon på mig. De mörka ögonen var bestämda, men vänliga. Jag nickade bekräftande, jag lovade och så började hon.

Jag satt tyst, avbröt inte och blev mer och mer förvånad.

Kapitel 3

– Jag nämnde ju Georgs barn förra gången vi träffades, sa Vivianne. Peter är den äldste och hans systrar heter Maria och Cecilia.

– Dom som hade synpunkter på arvet efter pappan, för att uttrycka det försiktigt?

– Precis, du talar som en diplomat, hon log. Och som jag sa har jag ett bestämt intryck av att dom inte vill mig väl, för att fortsätta med dina diplomatiska formuleringar. Jag tror att nån av dom vill mörda mig.

– Det är faktiskt en väldigt allvarlig anklagelse, du kan bli stämd för ärekränkning om det kommer ut.

– Det är därför jag berättar det bara för dig. Jag vill att du ska förstå bakgrunden.

– Jag hör vad du säger, men vad får dig att tro det?

Hon satt tyst, såg på mig. Tog fram ett litet cigaretttui ur jackfickan, tog en cigarett och tände den.

– Det är en lång historia, sa hon sedan, men kortfattat började den när Georg och jag gifte oss. Han var änkling och barnen var ju redan vuxna då. Men jag kände deras motvilja från början. En gammal sliten kliché: Den elaka styvmmodern. En ny kvinna som tar mammas plats och inte bara det, pappas pengar också, för att uttrycka det drastiskt.

– Så fortsatte det genom åren. Både Georg och jag gjorde

vårt bästa för att lösa konflikten, men det gick inte. Den satt för djupt. Och dom känner till mina planer.

– Planer?

– Jag kommer att upprätta en stiftelse för medicinsk forskning i Georgs och mitt namn. Det är dit pengarna ska gå, tänkte jag.

Motivet, tänkte jag. Vivianne hade serverat det på ett silverfat.

– Vad gör barnen?

– Peter har gått i Georgs fotspår, affärsman. Nåt slags riskkapitalist, har jag förstått, och det har gått bra för honom. Han är en mycket smart entreprenör och hans affärsidé är att nosa upp företag som inte är så lönsamma som dom har potential att vara, låna pengar när det är billigt, och köpa upp dom. Så ställer han i ordning med ny ledning och annat, för att sen sälja med stor vinst.

– Det ringer en klocka, sa jag. Jag har faktiskt läst om honom. En höjdare i finansvärlden, pengar på Malta och Caymanöarna, länder som inte besväras av nitiska skattmasar, och huvudkontoret ligger visst i Vaduz, i Liechtenstein.

– Precis. Det är alldeles för invecklat för att jag ska kunna greppa det, du får fråga honom själv.

– Jag har aldrig träffat Peter Sandberg, bara läst om honom.

– Det kanske du får göra snart, träffa honom alltså. Jag borde ordna ett litet mingel, en cocktail för mina vänner, och bjuda in barnen också. Visserligen avskyr dom mig, men vi håller ett slags väpnad neutralitet och jag har förstått att dom gärna vill hålla masken utåt.

– Så du menar att jag ska gå fram till dom här människorna och fråga vem av dom som ska mörda sin styvmor? Jag log, men det gjorde inte Vivianne.

– Självklart inte, sa hon kort. Men jag vill att du ska få en första kontakt, se vad det är för sorts personer det rör sig om.

Som Cecilia, till exempel. Mellanbarnet. Jättesmart, både jurist och civilekonom, jobbar i Regeringskansliet, och hon lär ha ett finger med i Peters internationella operationer. Fast den yngre systemen, Maria, är hennes motsats, snäll och rar, alltid hjälpsam.

– Du säger alltså att en stenrik finansman och en jättesmart jurist skulle riskera att slänga bort sina liv och hamna på Kumla och Hinseberg för att komma åt sin rika styvmors pengar?

– Det kan finnas andra motiv också, och glöm inte att statistiskt finns det ganska många ouppklarade mord i Sverige. Dessutom ett antal fall som avskrivits som olyckshändelser eller självmord. Jag läste bara häromdan att hanteringen av fingeravtryck och dna kritiserades av Riksrevisionen. Många skurkar kommer undan på grund av bristfällig hantering, slarv och förseningar. Och jag vet vad jag vet, sa Vivianne kallt och tryckte ner det som återstod av cigaretten i askfatet av glas. Kraftfullt, som ville hon krossa den, förinta den.

– Och?

– Vadå ”och”?

– Du sa just att du visste nånting.

– Jag gör faktiskt det, sa hon, lugnare nu. Jag har lagt ihop två och två, småsaker mest som jag observerat och hört genom åren, men det avgörande kom för nån månad sen, med ett telefonsamtal.

– Ringde nån dig?

– Nej, men jag lyssnade. Jag hade varit hemma hos Peter, ja, inte för att umgås, men barnbarnet Ingalill, en jättegullig liten tjej, hade födelsedag och då måste ju ”farmor” ställa upp. Hon log ironiskt. Och när jag stod ute i hallen för att gå hörde jag ett samtal bakom en halvöppen dörr. Det var Peter som talade i telefon. Och han sa nånting som skrämde mig. Vivianne tystnade, tände en ny cigarett.

”Det är dags nu”, sa han. ”Jag hoppas att nån plockar kärningen innan det är för sent.” Det är alltså inga paranoida fantasier, om du trodde det. Och jag är rädd.

För mig lät det inte som ett konkret mordhot, mer som en ondsint förhoppning.

- Pratade du med Peter om det? sa jag.
- Jag vågade inte, gick ut så snabbt jag kunde.
- Var hans båda systrar där? På barnkalaset alltså.
- Inte Cecilia. Hon hade fått förhinder.
- Har du nån uppfattning om vem det kan ha varit han talade med?

Vivianne skakade på huvudet.

- Absolut inte. Det kan ju ha varit vem som helst.
- Det verkar i så fall åtminstone som om en av systrarna inte skulle vara inblandad. Maria fanns ju i våningen.
- Kanske det, men Peter kan ju till exempel ha ringt sin före detta fru. Hon bor i Köpenhamn. Hon är hård som flinta och vass som en rakkniv. Kall och oemotionell. Inte den kramande och pussande typen, om du förstår vad jag menar. Och jag tror att planerna på att förverkliga vår stiftelse skulle kunna ligga bakom. Alla formaliteter är ju inte klara än, så därför har väl Peter lite bråttom.

Vivianne viftade bort en gråsparv som hoppat upp på bordet på jakt efter någonting ätbart. Och i ett ögonblicks tankeflykt mindes jag att småfåglar måste äta sin egen kroppsvikt varje dag för att överleva. Tur att det inte gällde människor. Lika snabbt var jag tillbaka i sinnevärlden.

– Jag förstår, sa jag, fast du får inte döma hunden efter håren. Det besvärliga i alla mordutredningar är att det inte syns utanpå att man är en mördare. I många deckare ska man ju satsa på den mest anonyma personen som inte får mycket utrymme i texten. Hen avslöjas sen till allas förvåning på sista sidan som

den som spetsat lady Montgomerys sherry med stryknin i biblioteket.

Vivianne skrattade, men blev snart allvarlig.

– Jag är visserligen ingen Freud, sa hon sedan, och jag har inte läst psykologi, men jag har en hemsnickrad teori om Georgs familj. Döttrarna avskydde honom, för att inte tala om Peter. Och det var ändå innan jag kom in i bilden. Jag tror att det bottnade i nån sorts faderskomplex. Georg älskade sina barn, var snäll och omtänksam men mycket auktoritär och krävande. Hade svårt att visa känslor. Fordrade mycket av sina barn men var snål med beröm och uppskattning. Han fick dom kanske att känna att dom inte räckte till i hans ögon, trots alla deras framgångar. Och att han var änkling hjälpte väl inte till.

– Jag förstår, och det var väl inte ovanligt i relationen mellan föräldrar och barn, tänkte jag. En sträng och dominerande pappa som kanske menade väl men hade svårt att visa känslor. Skapade saknad och bitterhet hos sina barn. Viviannes bild av den omtänksamme och älskande pappan kanske var förskönande?

– Hur länge sen var det som din man gick bort? frågade jag för att få perspektiv på händelseförloppet.

– Georg dog för två år sen. Allvarligt såg hon på mig. Men det var inte det värsta.

– Inte?

– Han begick självmord. Sköt sig. Det är vad polisutredningen konstaterade i alla fall. Med sin egen pistol, som han haft i många år. Skydd mot tjuvar, brukade han säga. Men det fanns inga tjuvar där när han sköts.

– Sköts? Du sa ju att det var självmord?

– Det sa jag inte, det var polisen som kom fram till det. Georg mördades, allvarligt såg hon på mig, hennes ögon hade mörknat. Och nu är det min tur.

Menade hon verkligen vad hon sa? tänkte jag. Att hennes man

mördats? Var det paranoian som låg bakom? Visserligen förstod jag att det kunde finnas ansträngda relationer mellan barn och föräldrar, men mord?

– Du har inte tänkt på att det skulle kunna vara en sjukdom som låg bakom? En terminal cancer? Eller att han haft ekonomiska problem?

– Georg var i fysiskt topptrim, var bara sextiofem och han gick på regelbundna hälsokontroller. Och ekonomin gick som tåget. Dessutom stod vi varandra så nära att han skulle ha berättat det för mig. Men jag har mina aningar. Rösterna stockade sig, ögonen tårades.

Jag såg på Vivianne. Varför hade hon inte berättat tidigare om sin mans självmord, eller om det nu var mord? Frågetecknen var många och skulle jag verkligen gå in och försöka räta ut dem? Jag tänkte på vad Francine skulle säga om hon fick veta.